

Vlaams
Parlement

ingediend op **290** (2014-2015) – Nr. 4
24 april 2015 (2014-2015)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Koen Daniëls

over het Inschrijvingsdecreet

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen.

Vaste leden:

mevrouw Vera Celis, de heer Koen Daniëls, de dames Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, de heer Kris Van Dijck, mevrouw Miranda Van Eetvelde;
de heren Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, mevrouw Kathleen Helsen;
mevrouw Ann Brusseel, de heer Jo De Ro;
de dames Caroline Gennez, Tine Soens;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Peter Persyn, mevrouw Grete Remen, de heren Axel Ronse, Willy Segers,
de dames Ann Soete, Manuela Van Werde;
de dames Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
de dames Ingrid Lieten, Katia Segers;
mevrouw Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

Documenten in het dossier:

290 (2014-2015) – Nr. 1 t.e.m. 3: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

I.	Uiteenzetting door de heer Guy Vanhengel.....	4
1.	De schoolbevolking van het BHG	4
2.	De capaciteit	4
3.	Het Inschrijvingsdecreet	5
II.	Vragenronde.....	6
III.	Uiteenzetting door mevrouw Elke Decruynaere	9
1.	De situatie in Gent	9
2.	Wat doet Gent?.....	10
3.	Wat vraagt Gent?.....	12
IV.	Uiteenzetting door de heer Claude Marinower	13
1.	Grootstedelijke context	13
2.	Historiek.....	13
3.	De huidige situatie	14
4.	Aanbevelingen	14
V.	Uiteenzetting door de heer Mohamed Ridouani	15
1.	Inleiding	15
2.	De doelstellingen van het Inschrijvingsdecreet	16
3.	De sterktes van het Inschrijvingsdecreet	16
4.	Knelpunten	16
5.	Verbetersuggesties.....	17
VI.	Uiteenzetting door de heer Jo De Ro	17
1.	Stad in superdynamiek	17
2.	De capaciteit en de impact op de inschrijvingen	18
3.	Vlaams beleid versus lokale autonomie	20
VII.	Uiteenzetting door de heer Marc Hendrickx	21
1.	Het inschrijvingsbeleid in Mechelen.....	21
2.	Indicator- en niet-indicatorleerlingen	21
3.	Samengevat.....	22
VIII.	Vragenronde.....	23
	Gebruikte afkortingen	26
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	
	Bijlage 1: Presentatie van de heer Guy Vanhengel	
	Bijlage 2: Presentatie van mevrouw Elke Decruynaere	
	Bijlage 3: Gent – rapport capaciteit	
	Bijlage 4: Presentatie van de heer Claude Marinower	
	Bijlage 5: Presentatie van de heer Mohamed Ridouani	
	Bijlage 6: Presentatie van de heer Jo De Ro	
	Bijlage 7: Presentatie van de heer Marc Hendrickx	

De Commissie voor Onderwijs organiseerde in maart 2015 zes hoorzittingen over het Inschrijvingsdecreet. Tijdens de vierde hoorzitting op 24 maart 2015 kwam een aantal schepenen bevoegd voor Onderwijs aan bod. De zes bijhorende PowerPoint-presentaties zijn als bijlage terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting door de heer Guy Vanhengel

1. De schoolbevolking van het BHG

De heer *Guy Vanhengel*, voorzitter van de VGC, schetst dat de schoolbevolking in het BHG al meer dan een decennium continu groeit. De voorbije jaren is er een groot aantal leerlingen bijgekomen in het kleuter-, lager en secundair onderwijs. Er wordt in deze legislatuur een verdere toename verwacht van 7800 kinderen in het secundair onderwijs, 10.000 in het lager onderwijs en 2000 in het kleuteronderwijs. In de vijf daaropvolgende jaren zal er nog een toename zijn van 9000 kinderen in het kleuteronderwijs, 21.000 in het lager onderwijs en 12.500 kinderen in het secundair onderwijs.

Het Nederlandstalige en Franstalige onderwijs tellen samen 244.000 leerlingen. In het Nederlandstalige onderwijs zijn er dat 12.400 in het kleuteronderwijs, 16.400 in het lager onderwijs en 14.000 in het secundair onderwijs. Dat geeft een totaal van 43.000 leerlingen. In het Franstalige onderwijs zijn er 201.000 leerlingen.

Het aantal leerlingen in Nederlandstalige onderwijs evolueerde van 9750 leerlingen in het kleuteronderwijs in 2000 tot 12.000 in 2014. Dat is een toename van 40 percent op 15 jaar tijd. In het lager onderwijs waren er in 2000 11.400 leerlingen, in 2015 zijn er dat 16.529 leerlingen. In het secundair is de toename beperkter, van 11.280 naar 13.092. Binnen enkele jaren gaan er zich ook in het secundair onderwijs sprongen voordoen, stelt de spreker.

91 percent van de kleuters woont in het BHG en 8 percent woont er buiten. In het lager onderwijs komt 14 percent van buiten het BHG en in het secundair is dat 34,9 percent.

Er waren in 2002 149 vestigingsplaatsen voor het kleuteronderwijs, 121 voor het lager onderwijs en 41 voor het secundair onderwijs. In 2014 is het aantal vestigingsplaatsen in alle graden toegenomen. Daarnaast is er binnen de bestaande vestigingsplaatsen ook hard gewerkt aan capaciteitsuitbreiding.

2. De capaciteit

Voor het volgende schooljaar is de capaciteit in het basisonderwijs 32.198 plaatsen, waarbij er 2802 ongunstig gerangschikte leerlingen zijn voor 751 plaatsen. Er zijn dus ruim 2000 kinderen die niet in het Nederlandstalige onderwijs kunnen worden bediend. De capaciteit neemt toe, maar ook het aantal aanmeldingen stijgt. De capaciteitsdruk bestaat tot in het derde leerjaar. Jaarlijks zijn er 1500 kinderen die zich steeds opnieuw aanmelden.

De investeringen van de VGC voor schoolinfrastructuur bedroegen sinds 2000 182,8 miljoen euro. De heer Vanhengel schetst dat het aandeel van de Brusselse overheid in het investeringsbudget groter is dan dat van de Vlaamse Gemeenschap. De middelen die bij de herfinanciering in de VGC in 2000 werden verkregen, worden exclusief ingezet voor schoolinfrastructuur. AGIO heeft in dezelfde periode 77,5 miljoen euro en het GO! heeft 41,3 miljoen euro geïnvesteerd. Dat resulteerde in 2132 echte winstplaatsen. De lopende dossiers moeten 5353 nieuwe plaatsen opleveren. In totaal zullen er meer plaatsen bijkomen, omdat er ook heel veel plaatsen komen door renovatie en optimalisatie van bestaande infrastructuur.

In het basisonderwijs zitten er voor 182,8 miljoen euro dossiers in de pijplijn. Voor het secundair onderwijs gaat het om 103,2 miljoen euro. De financiering gebeurt volgens een ritme van 10 miljoen euro van de VGC op jaarbasis. In gesprekken met mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Onderwijs, heeft de heer Vanhengel duidelijk gemaakt dat het voor de komende legislatuur goed zou zijn voor infrastructuurinvesteringen in het onderwijs in Brussel jaarlijks 10 miljoen euro te investeren. Deze legislatuur moet op er basis van de bevolkingscijfers werk worden gemaakt van twee bijkomende nieuwe Nederlandstalige secundaire scholen met elk een capaciteit van 1000 leerlingen. Dat vergt voor elke dossier een investering van 20 miljoen euro.

Er wordt ook in het instrumentarium voor pedagogische begeleiding geïnvesteerd. Dat zit gebundeld in het OCB. Het werkt netoverschrijdend en wordt volledig door de VGC aangestuurd. Het OCB verleent steun aan de scholen op het vlak van taal en meertaligheid, omgaan met diversiteit, ouder- en buurtbetrokkenheid, informaticatoepassingen en mediawijsheid. Er werken een zeventigtal mensen in vast dienstverband. Ze worden vooral in de basisscholen ingezet om de schoolteams te leren omgaan met diversiteit en de anderstaligheid van de overgrote groep van de leerlingen. Er is een onderwijsbibliotheek, een leermiddelencentrum dat toegespitst is op didactische en pedagogische technieken die anderstaligen moeten toelaten de instructietaal beter te begrijpen. De medewerkers begeleiden 95 scholen in het basisonderwijs, 6 scholen in het buitengewoon basisonderwijs, 10 scholen in het secundair onderwijs en 4 scholen in het buitengewoon secundair onderwijs. Er worden ongeveer 30 vormingen per jaar gegeven aan 700 leerkrachten en dit alles met een budget van ongeveer 5 miljoen euro.

3. Het Inschrijvingsdecreet

Er is een grote capaciteitsdruk en er moet met het Franstalige onderwijs worden samengewerkt om alle kinderen school te laten lopen. Er worden ook veel kinderen uit de Brusselse Rand ontvangen. Voor de Franstaligen is het cijfer van kinderen uit de Rand die in Brussel schoollopen nog spectaculairder. Op de 240.000 leerlingen zijn er dat een kleine 35.000 leerlingen.

Investeren in capaciteitsuitbreiding is volgens de heer Vanhengel prioritair. Hij merkt ook op dat het inschrijvingssysteem dat probleem niet oplost.

Er zijn veel anderstaligen in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Dat komt omdat meer Brusselaars, ongeacht de thuistaal, voor dit onderwijs kiezen. De grondwet voorziet in de vrijheid van onderwijs, ook op het gebied van taalkeuze, de zogenaamde vrijheid van het gezinshoofd. Veel gezinshoofden in Brussel willen graag hun kinderen naar het Nederlandstalige onderwijs laten gaan. Ze beschouwen dit de meest uitgelezen manier om meertalig te worden en zo de noodzakelijke drietalingheid Nederlands-Frans-Engels te verwerven voor de Brusselse arbeidsmarkt. Het Nederlandstalige onderwijs heeft als pedagogische prioriteit om op het einde van de leerplicht jongeren af te leveren die mondig zijn in het Nederlands, Frans en Engels. Die doelstelling moet worden behaald op 18 jaar en niet eerder.

Elke wijziging van het Inschrijvingsdecreet leidde tot nu toe tot een bijzonder hoge kost door de aanpassing van de computersystemen. Het LOP, dat onder de rechtstreekse bevoegdheid van de Vlaamse Regering valt, moet de hele inschrijvingsprocedure stroomlijnen. Het LOP voor het basisonderwijs heeft van bij het begin gewaarschuwd dat het een bijzonder ingewikkelde regeling was die alleen computergestuurd te handhaven was. Het LOP had daarvoor niet de nodige middelen en ze werden door de VGC beschikbaar gesteld. De aanpassingen aan het computersysteem kostten tot nog toe 1.285.000 euro. Het Inschrijvingsdecreet werd ook

almaar complexer. Voor de gemiddelde ouder is het volgens de heer Vanhengel volledig ondoorzichtig en onverstaanbaar.

Het College van de VGC beveelt een zo stabiel mogelijk systeem aan, als het Inschrijvingsdecreet toch moet worden gewijzigd. Men wil zeker geen systeem dat jaarlijks moet worden bijgestuurd. Er moet ook rekening gehouden worden met de stabiliteit van het systeem en met de kostprijs, die door andere overheden wordt gedragen. Het College is voorstander van een vereenvoudiging van de procedure en van de regelgeving, zodat de communicatie toegankelijk wordt. Het beveelt aan om een generiek inschrijvingsplatform voor heel Vlaanderen aan te bieden dat aan Discimus zou kunnen worden gekoppeld.

Er werd gestart met een beperkte digitale procedure in het secundair onderwijs, maar er is nog geen volledige monitoring mogelijk. De samenwerking met de Franstalige minister Milquet en de Vlaamse minister Crevits loopt goed en het is aangewezen verder te werken, om een globale analyse te kunnen maken voor het niet-leerplichtonderwijs.

Het College van de VGC is voorstander van de digitale procedure als ze eenvoudig en toegankelijk blijft en stabiel is voor het basis- en het secundair onderwijs. Het College wil de regierol opnemen en is voorstander van bindende afspraken tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Er bestaan daarover al enkele protocollen die voor verbetering en vervollediging vatbaar zijn.

De verantwoordelijkheden moeten goed worden afgebakend, zeker op het Brusselse grondgebied, stelt de heer Vanhengel. De verhouding tussen de VGC, de Vlaamse Gemeenschap en het LOP moet duidelijk zijn. Er zijn LOP's die erg op hun onafhankelijkheid staan en enkel aan de Vlaamse Gemeenschap verantwoording willen afleggen, maar voor elke financiële nood bij de VGC aankloppen.

Het College van de VGC is geen voorstander van nieuwe drempelverhogende bepalingen. Er is een groot probleem met de verstrenging van de taalvereiste van niveau B1 naar B2. B2 is een taalniveau academisch Nederlands. Dat kan moeilijk van de ouders verwacht worden, meent de heer Vanhengel. B2 werd ook ingevoerd voor de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs. Het College vindt het onbegrijpelijk dat de toegang tot het secundair onderwijs afhankelijk wordt gesteld van de taalkennis van de ouders en niet van de kennis van de leerling. Het continuïteitsprincipe moet daar gelden.

Voor Brussel zou de woonplaats een grotere doorslag moeten hebben bij het verlenen van voorrang. Kinderen moeten opgroeien in scholen die deel uitmaken van hun onmiddellijke leefomgeving. Daarom wordt er veel geïnvesteerd in het concept Brede School. Scholen zijn de plekken om terug aan gemeenschapsvorming te doen. Er moet sociale samenhang zijn. Het is goed dat kinderen die in een buurt samenwonen ook samen naar school gaan.

II. Vragenronde

De heer *Joris Poschet* vraagt wat de bijdrage was van de VGC aan het LOP. Zijn er efficiëntiewinsten mogelijk indien het LOP aan de administratie van de VGC zou worden gekoppeld?

De heer *Karl Vanlouwe* verwijst naar Discimus, de databank van de Vlaamse Gemeenschap die toelaat te weten welke leerlingen in welke school zitten. Hoe brengt de Franstalige Gemeenschap haar leerlingen in kaart? Deze basis moet er zijn vooraleer de twee gemeenschappen afspraken kunnen maken over onder meer een beleid tegen spijbelen.

Mevrouw *Elke Van den Brandt* stelt dat het systeem voor het secundair onderwijs nog niet zo sterk is uitgewerkt als voor het lager onderwijs. Een aantal scholen doet mee aan het digitale platform, een aantal doet niet. Hoe komt het dat niet alle scholen meedoen?

Wat is volgens het College van de VGC een goede manier om de capaciteitstekorten en de toewijzing van scholen in het secundair onderwijs te organiseren? Er wordt voorgesteld om meer gewicht aan de woonplaats te geven. Gelijktijdig zijn er in het secundair onderwijs een aantal vakspecifieke scholen waar de afstand tussen school en woonplaats minder evident is. Hoe ziet volgens het College een eerlijk systeem daarvoor uit? Nu gaat het er in de aanmelding om, om het snelst te zijn. Vindt de VGC dat een goed systeem? Of wordt een ander systeem voorgesteld?

Wat zijn de cijfers voor de capaciteitstekorten in het secundair onderwijs? Vanaf wanneer gaan die tekorten doorwegen, waardoor kinderen niet kunnen doorstromen van de lagere school naar de richting en buurt van hun keuze in het secundair onderwijs?

Gebeurt er controle op de regels van het secundair onderwijs en hoe gebeurt dit?

Voor het lager onderwijs stelde de heer Vanhengel in zijn toelichting dat de woonplaats zwaarder moet wegen. Bedoelt hij dat de afstand tussen de werkplaats en de school ondergeschikt moet zijn aan de afstand tussen de woonplaats en de school? Dat zal een grote impact hebben op scholen die bijvoorbeeld dicht bij een universitair ziekenhuis liggen.

Kan de heer Vanhengel zijn uitspraak toelichten dat het inschrijvingssysteem het capaciteitsprobleem niet oplost?

Uit de toelichting bleek dat de VGC 182,8 miljoen euro investeerde. Dat is exact hetzelfde bedrag als het bedrag voor de investering 2015-19 voor het basisonderwijs. Betekent dit dat de middelen voor het basisonderwijs een volledige herneming van de uitgeschreven middelen zijn en dat er voor het basisonderwijs bovenop de geplande scholen en investeringen enkel 10 miljoen euro extra is van de VGC en eventueel 10 miljoen euro van de Vlaamse Gemeenschap? De beloofde capaciteitsgroei zal dan eerder beperkt zijn omdat om het aangekondigde scholen gaat, aldus mevrouw Van den Brandt.

De heer *Koen Daniëls* verwijst naar de uitspraken van een aantal LOP-voorzitters die verklaarden dat het inschrijvingssysteem goed uit te leggen valt als er de nodige tijd voor wordt genomen. Hoe wordt de discrepantie tussen de uitspraken van het LOP en de heer Vanhengel verklaard?

In welke mate is er wel of geen toenadering tussen VVB en het OCB?

In Brussel is het niet evident om een nieuwe school te bouwen, stelt de heer Daniëls. In het verleden werden capaciteitsmiddelen voor Brussel gereserveerd. Ze kregen dan door allerlei redenen geen bestemming. Zijn er nog middelen die te besteden zijn of nog geen bestemming hebben?

De heer *Jos De Meyer* hoort telkens een pleidooi voor duidelijkheid, stabiliteit en eenvoudiger regelgeving. Wordt er dan gepleit voor een regelgeving waarin een aantal algemene principes wordt vastgelegd en waarvan de invulling door de lokale besturen gebeurt? Of verkiest men zo veel mogelijk regels die van boven worden opgelegd en die enkel moeten worden uitgevoerd door de lokale besturen?

De heer *Guy Vanhengel* verduidelijkt dat de VGC niet alleen voor het computersysteem van het LOP middelen ter beschikking stelt, maar ook voor de communicatie. De Vlaamse Gemeenschap bracht tweemaal ongeveer 25.000 euro in, stelt het kantoor ter beschikking van de halftijdse LOP-coördinator en betaalt het salaris.

De Franse Gemeenschap heeft met Ciel een gelijkaardig systeem als Discimus. Beide systemen kunnen voor het leerplichtonderwijs met elkaar worden verbonden. Dat gebeurt nu op basis van een protocol. Van de kinderen tussen 6 en 18 jaar oud is geweten wie niet op school zit. Er is een procedure die moet worden doorlopen indien die kinderen niet in één van de scholen is ingeschreven. Vanuit het LOP voor het basisonderwijs is de vraag gekomen om in kaart te brengen waar de kinderen die aangemeld zijn maar niet leerplichtig zijn, naartoe gaan. Aan Vlaamse kant wordt dit verwerkt, aan Franstalige zijde niet. Zij spitsen zich op het leerplichtonderwijs toe en ook de protocollen gaan enkel daarover. Minister Milquet werd gevraagd om dit ook in de Franse Gemeenschap in kaart te brengen. Er zou een grote overloop tussen beide gemeenschappen kunnen zijn omdat de afstand tot de instelling op die leeftijd een grotere rol speelt.

Het Inschrijvingsdecreet zet ouders in beweging om hun kinderen toch maar ergens ingeschreven te krijgen. Zo ontstaat er meer druk dan door de capaciteitsdruk alleen. Er worden allerlei berekeningen en overwegingen gemaakt om een kind toch maar in één of andere school te kunnen inschrijven.

In het secundair onderwijs is er nog niet overal capaciteitsdruk. Alleen de veelbevroagde scholen hebben zich in het computergestuurde systeem ingeschreven. Scholen die geen capaciteitsdruk kennen, doen nog niet mee.

De vakspecifieke scholen zijn vooral scholen uit het technische onderwijs, waarvan momenteel geen enkele volgeboekt is. Er stelt zich daar nog geen probleem. Integendeel, er worden jaar na jaar beurzen over studiekeuze gehouden om leerlingen met talent ertoe aan te zetten voor deze vorm van onderwijs te kiezen.

De heer Vanhengel vindt persoonlijk dat de woonplaats voorrang moet krijgen op de werkplaats. Aangezien op basis van het criterium werkplaats heel veel Nederlandstalige kinderen van personeel van de universitaire ziekenhuiscampus in Jette voorrang krijgen op ouders van kinderen uit dezelfde gemeente, maar die verder van de school wonen, wordt in overleg met de instellingen gestart met een Nederlandstalige basisschool op die campus. In Schaarbeek zou zich een gelijkaardig probleem kunnen voordoen in de omgeving van de VRT. Het aantal scholen dat er in ontwikkeling is, is echter van die aard dat het probleem er zich niet zal stellen.

De heer Vanhengel zou graag de mensen van het LOP ontmoeten die het inschrijvingssysteem goed kunnen uitleggen als ze er de nodige tijd voor krijgen. Niet de hele bevolking is geletterd. Er zijn verenigingen die mensen helpen om gewoon de procedure te kunnen doorlopen.

Het OCB is ontstaan uit het samenbrengen van tal van onderwijsondersteuners die gaandeweg insprongen om pedagogische ondersteuning te verlenen. Bij aanvang was het de bedoeling om VVB in het OCB op te nemen. Het OCB werd een overheidsadministratie en de mensen van VVB konden zich niet vinden in de integratie. Er kwam een hergroepering van alle initiatieven in het OCB en VVB bleef, in perfecte samenwerking met het OCB, zijn opdrachten vervullen. De tijd is aangebroken om de veertien mensen van VVB te integreren in de groep van zeventig mensen van het OCB. De helft van de middelen zal naar de pedagogische begeleidingsdiensten gaan, de andere helft naar de diensten van het OCB. Het College van de VGC maakt zich sterk dat er voldoende middelen zijn voor de mensen van VVB die binnen het OCB hun opdrachten willen voortzetten.

Vanaf 2002 startte een urgentiefonds met de gewestmiddelen die voortvloeiden uit de herfinanciering van de gemeenschapscommissies. Die middelen werden aangewend voor infrastructuurdossiers. Ze werden over de drie netten verdeeld in verhouding met de leerlingenaantallen. Dat fonds wordt jaarlijks gespijst. Er zijn daardoor heel wat infrastructuurdossiers onmiddellijk opgelost. Dossiers die helemaal af zijn, kunnen onmiddellijk worden gefinancierd en starten. In het samenspel tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap zijn er soms ideeën geweest om met de extra middelen vanuit Vlaanderen dossiers op te starten die nog niet in het pakket zaten of ver van bouwrijp waren. Daarom werden eind 2014 een aantal dossiers versneld uitgevoerd. Dat geeft wat ruimte voor de volgende dossiers.

Dat zal zich niet meer voordoen omdat de samenspraak tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap nu veel groter is. De grootste zorg is over voldoende middelen te beschikken bij de start van de bouw van de twee grote secundaire scholen. De grondprijs in Brussel is zeer hoog. Als een vrije school in Schaarbeek en een school van het GO! in de omgeving van Koekelberg moeten worden ontwikkeld, dan is er 40 miljoen euro nodig. Aan een ritme van 10 miljoen euro per jaar en met de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap, blijft er een even groot bedrag beschikbaar om nieuwe dossiers van scholen in aanbouw te financieren. De lopende dossiers vallen niet onder de middelen die nu worden ingeschreven. Voor de 5000 plaatsen zijn de middelen al gereserveerd. De middelen zijn voor de bijkomende plaatsen in de drie netten.

De heer Vanhengel wil een combinatie van regelgeving die ruimte voor uitvoering laat, maar toch voldoende specifiek is. Het liefst wil hij duidelijke, specifieke regels die niet mis te verstaan zijn, maar niet te veel en zo eenvoudig mogelijk. In zijn ogen zijn het criterium afstand tot de woon- of werkplaats, en de voorrang voor broers en zussen, GOK-leerlingen en Nederlandstaligen belangrijk.

In Vlaanderen kan de nodige capaciteit gemakkelijk worden berekend. In Brussel kan niet worden berekend hoeveel kinderen er zich zullen melden in functie van het geboortecijfer. Het aantal kinderen wordt bepaald door wat de ouders binnen 5 tot 6 jaar zullen beslissen. Zijn aanvoelen is dat het Nederlandstalige onderwijs zo goed in de markt ligt, dat er de komende jaren capaciteitsproblemen zullen blijven en ze misschien zullen toenemen. Het bijkomende aanbod genereert een grotere vraag. Hiermee wordt niet alleen een dienst aan de kinderen bewezen maar vooral aan de aanwezigheid van Nederlandstaligen in Brussel. De kennis van het Nederlands neemt almaar toe. Een derde van de Brusselse bevolking is in meer of mindere mate Nederlandskundig. De heer Vanhengel pleit ervoor om hier verder op in te zetten.

III. Uiteenzetting door mevrouw Elke Decruynaere

1. De situatie in Gent

Volgens mevrouw *Elke Decruynaere*, schepen bevoegd voor Onderwijs in Gent, blijkt uit de cijfers dat er in Gent een tekort is aan plaatsen. Een goede 1500 kinderen volgt bovendien les buiten Gent. Er zijn 25 Gentse wijken waarin bijna alle scholen eivol zijn. Er zijn wijken waar niet eens vier op de tien kinderen in de buurt naar school kunnen gaan. Op 10 jaar tijd is de Gentse bevolking met 10 percent toegenomen. In de groep van de 0-jarigen is er een groei van 40 percent ten opzichte van 2004. Er waren verschillende pieken, in 2014 was er opnieuw een demografische groei.

Mevrouw Decruynaere verwijst naar het rapport over de capaciteitsproblemen in het basisonderwijs in Gent (zie bijlage 3). Het maakt duidelijk dat in vergelijking met 10 jaar geleden het aantal jonge kinderen heel sterk gegroeid is. De bijge-

bouwde kleuterklassen zullen in de toekomst niet kunnen worden gebruikt voor de lagere scholen, want ze zullen blijvend nodig zijn voor het kleuteronderwijs. De laatste prognoses tonen aan dat de stijgende geboortecijfers zullen aanhouden tot 2021.

2. Wat doet Gent?

Er werd een taskforce voor het basis- en het secundair onderwijs in het leven geroepen. Voor het secundair onderwijs staat die evenwel nog in de kinderschoenen. De capaciteitsdruk is daar niet zo groot als in het basisonderwijs. De geboortepieken van 2004 en 2006 moeten nog doorstromen. In Gent is er globaal nog capaciteit in het secundair onderwijs om die pieken op te vangen, maar vanaf 2018 wordt het krap. Aan een aantal secundaire scholen wordt al gekampeerd. Dat heeft meer te maken met de populariteit van de scholen dan met de capaciteit. Het blijkt achteraf soms dat het niet nodig was om te kamperen. In het secundair onderwijs wordt niet gewerkt met een aanmeldingssysteem, maar wordt bij de scholen zelf ingeschreven.

Gent werd met kamperende ouders aan de lagere scholen geconfronteerd op een ogenblik dat er geen capaciteitstekort was, maar wel veel interesse voor bepaalde scholen. Ook in die situatie is het aangewezen om met een aanmeldingssysteem te werken om de gelijke kansen en een moderne manier van werken te garanderen, aldus mevrouw Decruynaere.

In het basisonderwijs kwam er wel een capaciteitsprobleem bovenop de keuze voor populaire scholen. Er werd daarom voor een digitaal aanmeldingssysteem gekozen.

In de taskforce, waar de schepen voorzitter van is, worden alle betrokken actoren samengebracht, namelijk de vertegenwoordigers van de netten en de dienst van de stad die bezig is met data-analyse. De stad heeft geïnvesteerd in de verwerking van de cijfers en de bevolkingsprognoses voor het bepalen van de schooluitbreiding. In de taskforce wordt de regie van de capaciteitsuitbreidingsprojecten georganiseerd. Er wordt op toegezien dat de uitbreidingen en de renovaties van de scholen gebeuren in de wijken waar de nood het hoogst is. Dan gaat het vooral om de 19e-eeuwse gordel van Gent, met dichtbevolkte wijken, waar de schoolbesturen meestal niet over de financiële middelen beschikken.

Een eerste oplossing voor het capaciteitsprobleem waren de bubbelklassen. In alle scholen werd elk vrijstaand lokaal gebruikt om tegemoet te komen aan de capaciteitstekorten. Intussen is de fase van het structurele bouwen begonnen. De volgende jaren zullen er heel wat nieuwe of gerenoveerde scholen worden opgeleverd.

De aanmelding moet transparant gebeuren. Scholen moeten vooraf hun capaciteit doorgeven en de vrije plaatsen moeten op een objectieve manier worden verdeeld. Gent werkt nauw en goed samen met het LOP. Er is een systeem afgesproken in samenwerking met de scholen, de ouders en het middenveld en in de loop der jaren bijgestuurd. De opdracht blijft moeilijk, merkt mevrouw Decruynaere op. Een systeem creëren om met de schaarste om te gaan, is niet gemakkelijk. Een ouder die niet de school van zijn voorkeur krijgt, zal altijd ontevreden zijn. Investeren in capaciteitsuitbreiding is volgens de Gentse schepen dan ook een belangrijk deel van het antwoord op het probleem.

Er wordt in het aanmeldingssysteem naar een groot gebruikersgemak gestreefd. Meldjeaan werd samen door Gent en Antwerpen ontwikkeld. Er werd zwaar geïnvesteerd in een online aanmeldplatform. Voor Gent komt dat ongeveer neer op een investering van 500.000 euro. Er worden ook een aantal mensen voltijds ter beschikking gesteld om het systeem op punt te zetten. Telkens het Inschrij-

vingingsdecreet wijzigingen aanbrengt aan de manier van inschrijven, moet het systeem opnieuw geprogrammeerd worden. De vraag rijst volgens de spreker of het de opdracht is van lokale besturen om die investeringen te doen. Ze biedt aan om het instrument dat is opgebouwd door Antwerpen en Gent ter beschikking te stellen en het gesprek aan te gaan over de gedane investeringen. De Vlaamse overheid heeft een beperkte tussenkomst gedaan in het systeem. Voor Gent was dat 25.000 euro, maar het kost op jaarbasis 28.000 euro enkel om het systeem online te zetten en te onderhouden. Vlaanderen zou dus kunnen overwegen om dit platform ter beschikking te stellen van andere lokale besturen. Gent staat daar voor open.

Een aanmeldingssysteem moet gebruiksvriendelijk zijn voor scholen en ouders. Er moet ook kunnen worden gewerkt aan een sociale mix. Eén van de grote problemen is de segregatie. Door in de toewijzing te kijken naar de samenstelling van de school en de buurt kunnen de GOK worden waargemaakt en langzaam stappen vooruit worden gezet in de sociale mix. Er werden daarvoor verschillende mechanismen ingebouwd. Lokale besturen kunnen daarbij een rol spelen. Ze kunnen een duwtje in de rug geven in het bewerkstelligen van de sociale mix door de dubbele contingentering en de wijze waarop daarmee wordt omgegaan.

De afstand tot de school is zeer belangrijk voor mevrouw Decruynaere. In het basisonderwijs is het een belangrijk toewijzingscriterium. Het is ook belangrijk in de stedelijke ontwikkeling en de mobiliteit. Het kader kan en moet van Vlaanderen komen, maar het moet lokaal kunnen worden ingevuld. De lokale besturen kennen het best de toestand op het terrein. Ze moeten de ruimte krijgen om hun verantwoordelijkheid te nemen en het samen met de scholen te bekijken.

Gent organiseert ook toeleidingsacties binnen de Brede Schoolwerking. Er werd een jaar samengewerkt met School in zicht. De samenwerking was positief maar zeer duur. Na een evaluatie werd ervoor gekozen het voortaan zelf te doen. Dat gebeurt in het kader van de Brede School en ook de brugfiguren zijn hierin belangrijk. De procedure is niet eenvoudig voor laaggeletterde ouders. In Gent zijn er 38 brugfiguren die ouders te woord staan en die ervoor zorgen dat de ouders op de hoogte zijn van de inschrijvingsprocedure. Ze gaan met de mensen aan de computer de procedure doorlopen. Er wordt gericht gezocht naar mensen die zich niet aanmelden in de aanmeldingsperiode. Er is nu een groep van 15 percent, die groep krimpt maar zal wellicht nooit nul worden. Ondanks de brede campagnes zijn er mensen die de communicatie missen. Naar die mensen wordt er nu gericht onderzoek gevoerd om te weten wie het zijn en hoe ze bereikt kunnen worden.

Mevrouw Decruynaere verwijst ook naar het M-decreet, waarin een transfer van leerlingen van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs is opgenomen, maar niet van de middelen. Dat is een absoluut aandachtspunt, ook voor het inschrijvingsrecht. Scholen kunnen nu niet oordelen of ze een leerling kunnen inschrijven in het gewoon onderwijs omdat het nog niet duidelijk is welke omkadering er zal zijn. Het wordt hoog tijd dat ook de middelen meekomen. Het inschrijvingsrecht van die leerlingen zou anders wel eens in het gedrang kunnen komen.

Ouders pleiten uit bezorgdheid voor een capaciteitstekort in het secundair onderwijs voor de campusvoorrang, maar mevrouw Decruynaere heeft voorbehoud. In de strijd tegen het vroegtijdig schoolverlaten wordt gesteld dat het belangrijk is dat jongeren zelf een bewuste keuze voor een secundaire school maken. Bij campusvoorrang wordt het mogelijk dat de kleuterschool gekozen wordt in functie van de studierichting in het secundair onderwijs. Een tweede gevolg bij campusvoorrang is dat in het vierde en vijfde leerjaar kinderen van school gaan veranderen in functie van het secundair onderwijs. Ook dat lijkt de spreker geen goede zaak.

3. Wat vraagt Gent?

Vanuit Gent wordt om een duidelijk kader gevraagd. Een aantal zaken moet op het Vlaamse niveau worden geregeld, met de mogelijkheid om lokaal in te vullen. Er moeten voor ouders één loket en één inschrijvingsperiode zijn. De inschrijvingen moeten worden vastgelegd in één systeem en met één inschrijvingsperiode.

Gent wil zijn aanmeldingssysteem behouden. Er is bereidheid om een gesprek over vereenvoudiging aan te gaan. Het tekort wegwerken is een eerste uitdaging. Daarna moet de verdeling van de schaarste worden geregeld. Als de Vlaamse Regering hierover suggesties kan geven of ondersteuning kan bieden, dan zullen de lokale besturen die zeker verwelkomen. Ze vraagt ook financiële ondersteuning om het systeem verder te ontwikkelen en te operationaliseren. Hetzelfde geldt voor de scholenbouw.

Een verbetering van het decreetgevend kader zou erin kunnen bestaan de regeling van het uitschrijven te bekijken. Er is veel te doen geweest over kleuterparticipatie. Door de intra-Europese migratie wonen bepaalde leerlingen niet meer in Gent, maar zijn ze wel nog op een school ingeschreven. Het is voor scholen soms onduidelijk of de plaats wel of niet moet worden vrijgehouden. Een aantal vragen voor verbetering komen vanuit de scholen zoals de vraag om het criterium thuistaal niet-Nederlands opnieuw in te voeren. Voor ouders is dat een element dat de schoolkeuze bepaalt.

Er wordt ook gevraagd om het criterium van het diploma van de moeder te herbekeken. Is dat nog steeds het beste criterium? Er is ook de vraag om het toekennen van de schooltoelage vroeger mee in rekening te nemen. Het oudste kind van een gezin wordt soms als kansrijk geregistreerd omdat het gezin nog geen schooltoelage kreeg. In de loop van het jaar blijkt dan soms dat het gezin wel in aanmerking komt voor een schooltoelage. De leerling verandert dan van kenmerk, van kansrijk naar kansarm. De gezinssituatie bleef ongewijzigd, maar dat kenmerk bepaalt wel mee de toewijzing van de plaatsen. De vraag stelt zich waarom er niet op het moment van aanmelden naar de gezinssituatie wordt gekeken en waarom de schooltoelage niet vroeger toegekend kan worden.

Er wordt om rust gevraagd en om niet elk jaar te gaan wijzigen. De lokale besturen vragen om ondersteuning en om een capaciteitsmonitor op punt te stellen. Het is niet eenvoudig te voorspellen wat de benodigde opvang- en schoolcapaciteit zal zijn. Er zijn de factoren zittenblijven, migratie en stedelijke in- en uitpendel. Een capaciteitsmonitor kan lokale besturen helpen een goede inschatting van de nodige capaciteit te maken. Zo kan er aan langetermijnplanning worden gedaan.

Met de manier van werken in Gent krijgen zeven op de tien ouders de eerste school van voorkeur. De tevredenheid van de ouders is groot, ook bij de ouders die de school van hun tweede of derde voorkeur kregen. Er wordt nooit een school aangeduid die niet als een school van voorkeur werd opgegeven. De vrije schoolkeuze staat voorop. De onvrede heerst vooral over het capaciteitstekort. Het gegeven dat er naar afstand en buurtscholen wordt gekeken, begrijpen de ouders. De sociale mix is er één van diversiteit, waar de kinderen samen op de schoolbanken zitten. Het systeem laat toe in die richting voorzichtige stappen te zetten. Het is een positief systeem, dat uiteraard voor verbetering vatbaar is. Daarin is een samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de lokale besturen mogelijk. Ze pleit ervoor aan de lokale besturen en de scholen wat vertrouwen te geven om tot de goede oplossing van één loket te komen.

IV. Uiteenzetting door de heer Claude Marinower

De heer *Claude Marinower*, schepen bevoegd voor Onderwijs in Antwerpen, verwijst naar de Taskforce Capaciteit Basisonderwijs die al een tijd zeer goed werkt. De manier waarop de verschillende netten met elkaar omgaan, verdient waardering. Voor het secundair onderwijs werden de eerste contacten opgestart voor de oprichting van een eigen taskforce. Binnen het kader van deze hoorzitting gaat de schepen niet verder in op de capaciteitsproblematiek.

1. Grootstedelijke context

In een grootstedelijke context is er communicatie met een grote groep anderstaligen. Van 45 percent was in het schooljaar 2012-2013 de thuistaal niet-Nederlands terwijl dat in de rest van Vlaanderen 19 percent bedraagt. Het capaciteitstekort is sinds 2010 zichtbaar. Iedereen wil zijn kind in de voorkeurschool. In verband met de schaalgrootte geeft de spreker aan dat er jaarlijks 11.000 kinderen worden aangemeld. Gemiddeld zijn er 250 kinderen voor 50 plaatsen. In een aantal gevallen is een district even groot als een centrumstad.

De heer Marinower wil een aantal zaken nog meer verduidelijken door ze in perspectief te zetten. Als elke ouder zijn recht op inschrijving mag gebruiken, dan is het essentieel dat er goed en verstaanbaar wordt gecommuniceerd. Dat geldt vooral voor ouders van instappende kinderen.

2. Historiek

De opdracht van het LOP om een formele instapdatum vast te leggen en voorrangperiodes te bepalen per LOP-gebied, werd voor het eerst toegepast in het schooljaar 2007-2008. Het was aan de scholen om hierover met de ouders te communiceren. Antwerpen heeft ervoor geopteerd om de communicatie over de aangepaste regelgeving op zich te nemen. De motivatie was dat elke ouder in Antwerpen zijn rechten moet kennen en kunnen doen gelden, dat elke ouder gelijke kansen moet hebben om zijn kind in te schrijven in de voorkeurschool en dat participatie aan onderwijs zo vroeg mogelijk moet worden gemaximaliseerd. Dat laatste is in Antwerpen een vitaal probleem dat aangepakt moet worden. De stad verstuurde vanaf dat jaar ook brieven aan de ouders.

In een aantal scholen van het secundair onderwijs wordt er gekampeerd aan de schoolpoorten ook al is of dreigt daar niet per se een tekort aan plaatsen. De mobilisatiekracht van een ouder die een veldbed of zetel bij een school ziet staan, is onevenaarbaar. Binnen de kortste tijd vormt zich een massa aan die school. In geen enkel van de scholen bleek achteraf een tekort aan plaatsen te zijn geweest, wat ook aan de ouders werd medegedeeld.

Het LOP en de stad menen dat de GOK belangrijker zijn dan een sterke groep ouders die zijn eerste voorkeurschool krijgt. Een systeem drong zich op waarbij op een eerlijke en transparante manier de plaatsen zouden worden verdeeld. De vraag rees dan wat er met de ouders gebeurt waarvan het kind niet hun eerste voorkeurschool terechtkan. Er werd geoordeeld dat er in se geen slechte scholen zijn en dat elk kind wel goed onderwijs zou genieten.

Er werd gekozen voor een elektronisch online centraal aanmeldingssysteem. Het was snel duidelijk dat er onvoldoende Vlaamse middelen beschikbaar zouden zijn voor dit systeem. De stad Antwerpen heeft zich geëngageerd om het initiatief met geld en mensen te steunen. Bij het eerste decreet in 2008 hebben de steden Antwerpen en Gent in samenwerking met het LOP Antwerpen en het LOP Gent een eerste versie van Meldjeaan ontwikkeld. Het systeem was operationeel in

2009 in Gent en in 2010 in Antwerpen. Deze systemen worden jaarlijks in Gent en in Antwerpen van zeer dichtbij geëvalueerd en na gezamenlijke gesprekken verbeterd. Een meerwaarde van het centrale aanmeldingsregister is dat de scholen hun maximumcapaciteiten moeten doorgeven. Het capaciteitstekort kwam op die manier helder en objectief in beeld. Het systeem fungeert als een soort barometer voor de capaciteitssituatie.

Tot 2015 waren er veelvuldige decretale wijzigingen. Het systeem is daardoor tot viermaal herzien. Dat leidde in de eerste jaren tot instabiliteit van de applicatie en had een grote budgettaire impact. In de laatste grote herziening van het inschrijvingsrecht werden Antwerpen, Gent en Brussel verplicht om met een centraal aanmeldingssysteem te werken. De applicatie van 2012 bleek niet meer compatibel met het decreet en er moest een nieuwe applicatie komen.

Wijzigingen aan het decreet hebben steeds een grote impact op het systeem gehad. Het systeem werd steeds complexer. Dat maakt de communicatie met de ouders zeker niet eenvoudiger. Ook voor de scholen is het steeds aanpassen aan de nieuwe werkwijze. Alle intermediairen moeten opnieuw les volgen. In de stad werkt een aanzienlijke ploeg mee die telkens opnieuw nieuwe instructies moet krijgen. De applicatie moest steeds worden aangepast na nieuwe aanbestedingen, met aanzienlijke ontwikkelingskosten en de noodzakelijke doorloop van een testfase. Bij de laatste aanpassing was er een termijn van zes maanden waarvan iedereen vooraf het erover eens was dat die onvoldoende zou zijn. De problemen zijn er dan ook geweest waarbij de applicatie niet steeds in een stabiele omgeving kon worden opgestart. De ontwikkelkost van 2009 tot 2014 bedroeg voor de stad Antwerpen 700.000 euro. De stad heeft aan Vlaanderen een jaarlijkse tussenkomst gevraagd. Die bedroeg vanaf 2012 25.000 euro per jaar.

3. De huidige situatie

De experimentele fase is voorbij. Het systeem kan worden geïmplementeerd en de software werkt nu in een stabiele omgeving. Er is interesse van een aantal centrum-steden voor het systeem. Het is perfect bruikbaar in een andere omgeving. De configuratie van het systeem laat toe om er mee op maat van de eigen gemeente te werken. Duizenden gezinnen maken gebruik van het instrument. Het beeld van het aantal vte's en de financiële middelen die jaarlijks moeten worden ingezet in Vlaanderen, is er. Het wordt geëvalueerd, gemonitord en bijgewerkt indien noodzakelijk. Daar bovenop besteedt Antwerpen aan personeelskosten en backoffice een kleine 250.000 euro.

Antwerpen slaagt er dus in de doelstellingen van het Inschrijvingsdecreet te realiseren. Meldjeaan werkt. Een kleine 72 percent van de kinderen kreeg een plaats in de voorkeurschool. Voor de instappers was dat zelfs 79 percent. Het probleem is dat dit nieuws ondergesneeuwd raakt. De overblijvende 21 percent krijgt veel meer aandacht dan de 79 percent, zeker wanneer enkele ouders een toegang tot de media krijgen. Dat doet niets af aan de ontgoocheling bij die 21 percent, maar het is volgens de spreker van belang om de verhoudingen in ogenschouw te nemen.

4. Aanbevelingen

De decretale opdracht voor een aanmeldsysteem ligt niet bij de lokale overheid. In de perceptie van de ouders bestaat er evenwel geen enkele twijfel over het idee dat de verantwoordelijkheid bij de stad ligt. Voor Antwerpen is het cruciaal dat plaatsen op een eerlijke en transparante manier kunnen worden verdeeld, dat elke ouder een kans krijgt om zijn recht op een plaats voor zijn kind te laten gelden, dat ouders correct en gelijktijdig worden geïnformeerd en dat de kinderen zo vroeg mogelijk onderwijs kunnen genieten.

Sinds de start van het centrale aanmeldingsregister is het aantal inschrijvingen van instappers in de kleuterschool gestegen van 55 percent naar 83 percent. Het biedt binnen de huidige onderwijsregelgeving met een beperkt aantal plaatsen de meeste kans aan ouders om voor hun kinderen op een transparante en haalbare manier een plek in een Antwerpse basisschool te vinden.

Het LOP voor het basisonderwijs kan zonder ondersteuning van de stad niet instaan voor de goede werking van het centrale aanmeldingsregister, geeft de spreker mee. De Vlaamse overheid heeft geen middelen voorzien voor de steden om het aanmeldingsregister op maat uit te bouwen.

Indien er nog wijzigingen aan het Inschrijvingsdecreet nodig blijken, suggereert Antwerpen de lokale actoren autonoom te laten bepalen hoe de doelstelling van de sociale mix, die door de Vlaamse overheid wordt gedefinieerd, gerealiseerd kan worden. De spreker vraagt om rekening te houden met de impact op de bestaande systemen en de noodzakelijke doorlooptijden. Een Vlaamse tegemoetkoming in de ontwikkelingskost voor Meldjeaan is meer dan wenselijk.

V. Uiteenzetting door de heer Mohamed Ridouani

1. Inleiding

De heer *Mohamed Ridouani*, schepen bevoegd voor Onderwijs in Leuven, denkt dat inzichten in het lokale bestuur van belang zijn om werkbare decreten te maken. Het Inschrijvingsdecreet zou veel eenvoudiger kunnen zijn. Het is in grote mate zelfs overbodig indien er in het basisonderwijs dicht bij de woonplaats van de kinderen voldoende plaatsen zouden zijn. Voor Leuven werd 2 jaar geleden door het HIVA een uitgebreide studie gemaakt. Er werd per wijk een overzicht gemaakt van de capaciteitsproblemen en hun oorzaken. Er werden op basis van de demografische gegevens en migratiesaldo's prognoses tot 2030 gemaakt. Die werden door de taskforce gebruikt om extra middelen te krijgen. Een eerste belangrijk aandachtspunt van de heer Ridouani is dus de nood aan bijkomend budget voor scholenbouw.

De spreker ijvert in Leuven sinds 2007 om een aanmeldingssysteem voor alle scholen te implementeren. De stad is bereid om daarvoor te betalen. Het stedelijk onderwijs in Leuven is beperkter en weegt minder dan dat van Gent en Antwerpen. Het is voor een lokaal bestuur moeilijk om de scholen op één lijn te krijgen, maar na 8 jaar is men daarin geslaagd. Vanaf het schooljaar 2015-2016 zal het systeem van Gent en Antwerpen eindelijk in Leuven worden geïmplementeerd. Het is volgens de heer Ridouani frustrerend om de zaken te moeten ondergaan. De lokale overheden hebben weinig autonomie terwijl er veel vragen naar een oplossing zijn van de ouders. Het lokale bestuur wordt als de hoofdverantwoordelijke beschouwd terwijl het nauwelijks iets kan doen. De heer Ridouani is voorstander van een samenwerking met het LOP en de scholen. Hij respecteert de autonomie, maar vraagt tegelijk meer sleutels om sturend te kunnen optreden.

Het kamperen is een onrecht. Er zijn scholen waar tien tot twintig dagen wordt gekampeerd. Er zijn straten waar vlak bij elkaar twee scholen van verschillende netten zijn gevestigd. Bij de ene school wordt gekampeerd en bij de andere school staat niemand. Dat bepaalt mee het imago van de scholen. De ene school zou goed werken en de andere niet, maar uit de verslagen van de inspectie blijkt dat de beide scholen het prima doen. Dat kan met een aanmeldingssysteem worden weggewerkt.

De heer Ridouani uit de bekommernis dat jonge gezinnen de stad ontvluchten. Een van de redenen daarvoor is het gepercipieerde probleem van plaatstekort in de scholen. Er is in een aantal wijken een tekort, maar de perceptie bestaat dat

er in de hele stad een tekort is. Hij pleit voor een aanmeldingssysteem op Vlaams niveau, waardoor er een inzicht over de inschrijving over de regio's en steden heen mogelijk is, en dat bij voorkeur op dezelfde aanmeldingsdag en met dezelfde voorrangsregels.

2. De doelstellingen van het Inschrijvingsdecreet

Het Inschrijvingsdecreet heeft heel wat voordelen zoals het streven naar een gezonde sociale mix, een efficiënte werking met respect voor de lokale eigenheid en het evenwicht tussen de vrije schoolkeuze en de mogelijkheid voor kinderen om in de buurt naar school te gaan.

3. De sterktes van het Inschrijvingsdecreet

De poging om ervoor te zorgen dat er in elke school een optimale mix is, is nobel en heeft in Leuven tot een verbetering op het terrein geleid. Het LOP voor het basis- en secundair onderwijs werkt goed. Er wordt over de netten heen goed samengewerkt, maar het verloopt traag. De voorzitters van het LOP geven ook te kennen dat ze in hun werking goed ondersteund worden.

4. Knelpunten

Een van de knelpunten is het zich fysiek moeten aanmelden in een school. Dat is volgens de schepen een slecht systeem, zeker bij plaatsgebrek. Het systeem van wie eerst komt, eerst maalt, zorgt voor veel frustratie. Dat kan alleen maar worden weggewerkt door een duidelijk en transparant systeem dat regels heeft die met alle scholen worden vastgelegd. Dat heeft in Leuven 8 jaar geduurd. Het zou veel gemakkelijker geweest zijn als het Vlaams Parlement in het decreet een aanmeldingssysteem als een verplichting had opgelegd, bij voorkeur met financiële ondersteuning. Het zijn de zeer populaire scholen die vaak de grootste tegenstander van het aanmeldingssysteem zijn. Kamperende ouders vormen een onbetaalbare publiciteit voor die scholen.

De complexiteit en de administratieve werklast zijn andere knelpunten. Een computergestuurd systeem is voor de scholen veel eenvoudiger. Nu zijn er veel dubbele inschrijvingen. Al die lijsten moeten met elkaar worden vergeleken. Het wordt nog complexer in zones van aangrenzende gemeenten waar er geen inzage is in elkaars data en waar de kans op dubbele inschrijvingen groter wordt. Dat is een bijkomend argument voor een systeem dat voor heel Vlaanderen geldt.

In het buitengewoon onderwijs zou het ook goed zijn om in bepaalde types een goede mix te hebben, door te kiezen voor meer spreiding over een gebied of over heel Vlaanderen. Dat kan door elk kind het recht te geven zich in een school voor buitengewoon onderwijs in te schrijven en a priori een verdeling te maken naargelang de noden van het kind.

Een groot twistpunt is volgens de heer Ridouani de campusvoorrang. Er werd in Leuven uiteindelijk gekozen voor wat het meest rechtvaardig lijkt, namelijk dat iedereen dezelfde kansen krijgt om zich in het secundair onderwijs in te schrijven. Dat leidt echter ook tot grote verontwaardiging bij ouders waarvan de kinderen bijvoorbeeld al sinds de instapklas naar een bepaalde school gaan en als een van de weinigen niet mag doorstromen op dezelfde campus. Als men van mening is dat best voor dit systeem wordt geopteerd, moet het Vlaams Parlement misschien ook uitdrukkelijk dat signaal geven.

5. Verbetersuggesties

De aanmeldingsprocedure voor heel Vlaanderen laten gelden, betekent niet dat er geen lokale bevoegdheid meer moet zijn. Er zou in de inschrijvingsproblematiek lokaal meer sturing moeten zijn. Als het systeem, de periode van inschrijven, de voorrangsprocedures enzovoort overal hetzelfde zijn, zou een en ander gemakkelijker zijn. Het wordt dan mogelijk vergelijkingen te maken tussen steden of wijken.

Een belangrijk voordeel is de transparantie. Een dergelijk systeem laat toe, hoe complex ook, uit te leggen waarom een kind niet in de school van voorkeur werd toegelaten.

Het secundair onderwijs in Leuven heeft een aanmeldings- en inschrijvings-systeem voor het vrije net. Dat werkt goed en werd door het net zelf ontwikkeld. Aanvankelijk was er een soort callcenter waar enkel de snelheid van aanmelden telde. In het huidige systeem krijgt 90 percent de school van eerste voorkeur. Toch zijn er nog veel ouders die procedures opstarten. Uit de laatste dossiers blijkt wel dat het systeem waterdicht en rechtvaardig is.

Wanneer de cijfers beschikbaar zijn, is het gemakkelijker om de capaciteit op te volgen. Er moeten dan geen aparte studies meer worden besteld en het zou tot lastenvermindering voor de scholen kunnen leiden.

De heer Ridouani vraagt ook aandacht voor het buitengewoon onderwijs en het automatisch toekennen van de studietoelagen. Er zijn nog gemeenten die geen deel uitmaken van een LOP. Er wordt vanuit gegaan dat daar niet zoveel indicatorleerlingen zijn. De vraag rijst of er intussen toch geen indicatorleerlingen zijn en of er geen nood is aan opvolging.

Er zouden volgens de schepen heel wat problemen van kansarmoede opgelost kunnen worden als er voor kinderen een verplichting was om vanaf 3 jaar naar school te gaan.

De taskforce voor capaciteit werkt goed. Daar wordt de bevoegdheid aan de lokale overheid gegeven om samen met de scholen een lijst op te maken en prioriteiten te stellen. De lokale overheid heeft daarin een heel sturende rol. Alles wat met sociale winst en de bevordering van diversiteit te maken heeft, zou extra voorzieningen, ook budgettaire, kunnen gebruiken en zou tot veel verbeteringen leiden, besluit de heer Ridouani.

VI. Uiteenzetting door de heer Jo De Ro

De heer *Jo De Ro*, schepen bevoegd voor Onderwijs in Vilvoorde, schetst dat Vilvoorde qua bevolkingsaantal niet aan de andere steden kan tippen, maar wel als voorbeeldgemeente voor de Brusselse Rand, een regio met enkele honderdduizenden inwoners. De evoluties in de Rand gaan snel en zullen nog accelereren. Het zijn volgens ervaringsdeskundigen dezelfde evoluties die Brussel de laatste 10 jaar kende, alleen gebeuren ze in Vilvoorde op 5 jaar tijd.

1. Stad in superdynamiek

Vilvoorde is volgens de Monitor van de Vlaamse Regering de snelst groeiende stad van Vlaanderen. De stad heeft de grootte van een centrumstad, maar wordt jammer genoeg niet als dusdanig erkend. De bevolkingsstijging van 14 percent is veel groter dan in de andere regionale steden. Vilvoorde is ook de jongste stad van Vlaanderen: 26,7 percent van de inwoners is jonger dan 18 jaar. In Vlaanderen is dat ongeveer 18 percent. De groep 0 tot 19-jarigen is de voorbije 10 jaar met 26 percent gestegen. In tegenstelling tot de rest van Vlaanderen verjongt

Vilvoorde met minder senioren dan 10 jaar geleden. In andere regionale steden is de vergrijzing sterker dan de vergroening. De tendensen in Vilvoorde gelden ook voor Machelen en in mindere mate voor de andere steden rond Brussel.

Vooraf de leeftijdsgroep voor de crèches, de 0 tot 2,5 jarigen, is sterk gestegen, namelijk met 34 percent. De leeftijdsgroep voor het kleuteronderwijs steeg met 27,5 percent, voor het lager onderwijs met iets minder dan 25 percent en voor het secundair onderwijs met 22,4 percent. Vilvoorde, een stad met 42.000 inwoners – 10 jaar geleden nog 35.000 inwoners – heeft in die periode dus 2137 extra jonge bewoners bijgekregen, terwijl er tussen 2004 en 2014 nauwelijks vierkante meters school zijn bijgekomen. Vilvoorde en andere gemeenten uit de Brusselse Rand groeien sneller dan de gemeenten in Vlaanderen, waardoor ze verhoudingsgewijs onvoldoende subsidies krijgen. De bevolkingsprognoses van de SVR zijn immers gebaseerd op de huidige toestand en de cijfers inzake migratie, geboorte en sterfte. Met evoluties als een groot aantal nieuwbouwprojecten en de vervanging van de oudere bevolking door kindrijke families die het doen met minder oppervlakte per gezinslid, wordt geen rekening gehouden.

Volgens de bevolkingsprognose uit 2011 zou Vilvoorde tegen 2020 42.184 inwoners tellen. Dat cijfer werd al in april 2014 overschreden. Vilvoorde is een zogenaamd tewerkstellingsbassin, met meer arbeidsplaatsen dan arbeidsrijpe inwoners. Dat geldt trouwens ook voor Machelen en Zaventem. In de regio zijn er 50.000 arbeidsplaatsen meer dan arbeidsrijpe inwoners, wat maakt dat de steden aantrekkelijk zijn om te komen wonen. De voorbije 15 jaar komen vooral niet-Belgen naar de regio, zowel uit andere delen van België als van buiten België.

De recentste bevolkingscijfers bewijzen dat niet zozeer de mensen met een andere nationaliteit als wel die met een buitenlandse herkomst gestegen zijn. Het aandeel mensen van vreemde origine steeg van 37 percent in 2011 naar 44,9 percent in 2014. Bij de kleuters is momenteel 71,5 percent van vreemde origine, tegen 58,2 percent 3 jaar geleden. De enige steden die dergelijke hoge percentages halen, zijn Antwerpen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Die snelle wijziging is te verklaren door voornoemde demografische bewegingen. Bij de oudere bevolking is het aantal mensen van vreemde origine laag, de aangroei zit vooral in de jongste bevolking. Vilvoorde wordt zo een zeer internationale en diverse stad.

Dat Vilvoorde een stad is in de periferie van Brussel heeft gevolgen. De bevolking in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest groeit nog sterker, is nog jonger en nog diverser, wat de Rand beïnvloedt. De grens tussen Vilvoorde en Brussel is administratief, niet reëel.

De superdynamiek en de bevolkingsgroei heeft ook gevolgen voor het voorschoolse traject. Ondanks de creatie van enkele bijkomende plaatsen, gaat de dekkingsgraad van de kinderopvang met rasse schreden achteruit. En dat terwijl aangetoond is jonge kinderen, vooral anderstalige kinderen, baat hebben bij kinderopvang, voor de schoolloopbaan en dus hun verdere leven. Kleuterleerkrachten merken heel goed welke kinderen al een voorschools traject doorliepen. Binnen 4 jaar zal slechts één kind op vijf een plaats hebben in de Vilvoordse georganiseerde kinderopvang.

2. De capaciteit en de impact op de inschrijvingen

Vilvoorde is van oudsher een onderwijsstad en heeft de groei van de schoolse bevolking wel degelijk zien aankomen. De evolutie in Brussel startte in 2003-2004, in Vilvoorde in 2008. In de verkiezingscampagnes voor het Vlaams Parlement van 2009 waren er in de regio heel wat acties, maar daar is weinig van terug te vinden in de pers, die op dat moment enkel aandacht had voor Brussel-Halle-Vilvoorde. Het gebrek aan aandacht van de politici en van de media voor de bevolkingsgroei

heeft voor een vertraging van vele jaren gezorgd. De heer De Ro bevestigt dat de vorige minister bevoegd voor Onderwijs de ogen niet gesloten heeft voor de bevolkingsgroei. De eerste taak van de minister was dan ook uit te leggen waarom er wachtlijsten waren in Gent, Antwerpen, Brussel, Vilvoorde en Halle. Samen met Gent, Antwerpen en Halle was Vilvoorde bij de eerste capaciteitssteden, waarvoor ze een eerste bescheiden budget kregen.

In 2013 kwam er een nieuw college dat de bewindvoerders in Brussel trachtte te overtuigen van de incorrecte cijfers, en vroeg te handelen, niet op basis van de prognoses van de SVR maar die van de eigen gemeentelijke diensten die jaar na jaar bevestigd werden. Volgens de eigen prognoses zal Vilvoorde tegen 2022 51.000 inwoners tellen. In 1998 waren dat er nog 33.000. Die evolutie is niet evident voor een lokale gemeenschap als er geen of te weinig steun geboden wordt. De komende 8 jaar komen er nog een kleine 3000 jongeren bij, die een plaatsje nodig hebben in de kinderopvang en het onderwijs. De aangroei in sommige leeftijdsgroepen loopt op tot 73 percent in Koningslo, een wijk die binnen de ring ligt, en weinig sociologische verschillen vertoont met Brussel.

Met de eerste capaciteitsmiddelen van 5 miljoen euro, de gronden die de inrichtende machten ter beschikking stelden en de 30 percent middelen die de stad oplegde, konden 600 bijkomende plaatsen gecreëerd worden in het basisonderwijs. Problematisch is dat er geen middelen extra zijn voor het secundair onderwijs, terwijl niet alleen Vilvoorde zelf maar ook de steden aan de west-, zuid- en oostgrens van de stad, met name Brussel, Machelen en Grimbergen, capaciteitsproblemen ondervinden.

Hoewel er capaciteitsstijgingen waren in het lager onderwijs, zijn er toch nog 300 leerlingen geweigerd in het schooljaar 2014-2015. De meeste scholen zijn volzet en hebben leerlingen moeten weigeren. Ondanks de capaciteitsproblemen en de bevolkingsexplosie, vangen de Vilvoordse basisscholen nog altijd ruim 13 percent leerlingen op van buiten Vilvoorde. Grimbergen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn de twee grootste leveranciers van leerlingen.

Zowel leerlingen uit Vlaanderen als uit Brussel komen van oudsher naar het secundair onderwijs in Vilvoorde, omdat het aanbod er ruimer is. Nu de bevolkingsgroei haar volle impact heeft op het secundair onderwijs, zijn er vooral veel weigeringen in de aso-scholen, met name het Atheneum en het College. In het tso en het bso is vooral de B-stroom volzet. Meer dan de helft van de scholieren woont niet in Vilvoorde: 8 percent komt uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, bijna 8 percent uit Grimbergen. Machelen, Zemst en Steenokkerzeel maken de top 5 compleet. Daarnaast komt 22 percent van de scholieren uit nog andere gemeenten. Een van de redenen is de goede bereikbaarheid van de stad met bus, fiets of trein. Met de bevolkingstoename nemen de weigeringen en de wachtlijsten toe.

Zonder extra capaciteit zal geen enkel Inschrijvingsdecreet succes hebben, stelt de heer De Ro. De impact van de bevolkingsgroei kan de komende jaren dramatische proporties aannemen in het secundair onderwijs, zeker in de richtingen waarvoor in de regio weinig aanbod is, terwijl jongeren net de kans moeten hebben om voor goede technische en beroepsrichtingen te kiezen. Het is een illusie te denken dat problemen van buiten de gemeente geen impact hebben op de eigen gemeenten. De bevolkingsprognoses zijn duidelijk en de capaciteitsproblemen zijn gedoemd zich uit te breiden tot de gemeenten die rond de steden liggen.

Vilvoorde is een langgerekte gemeente met een relatief kleine oppervlakte en een hoge bevolkingsdichtheid. Ze grenst aan heel wat gemeenten, wat voor heel wat mobiliteit zorgt.

De heer De Ro gaat in op de relatie met Brussel, waar de inschrijvingen twee maanden eerder starten dan in Vilvoorde. De in Brussel geweigerde leerlingen krijgen van belangenverenigingen of van weigerende scholen adressen van nabije scholen uit de Brusselse Rand. De ouders van geweigerde leerlingen bieden zich al aan voor de inschrijvingsdatum, en de telefoonoproepen en de bezoeken zetten druk op de al onderbemande secretariaten, die telkens moeten uitleggen dat er verschillende inschrijfdata bestaan. Als de inschrijfdatum bereikt is, komen de geweigerde leerlingen zich inschrijven. Het aandeel Brusselse leerlingen gaat tot 15 percent voor bepaalde scholen, grotendeels anderstalige leerlingen. Door de voorrangregels vinden Nederlandstaligen doorgaans wel een plaats in de Brusselse scholen.

Naast de inschrijfdata hebben ook andere decretale en reglementaire verschillen met het Nederlandstalige onderwijs in Brussel een impact op de scholen in de Rand. Door de goede bereikbaarheid van Vilvoorde zal de druk op het secundair onderwijs nog toenemen. Voorts is het ook moeilijk om aan anderstalige ouders de administratieve verschillen met Brussel uit te leggen, terwijl de school amper een straat verwijderd is van het BHG.

Ook de verschillen binnen Vlaanderen hebben een impact. Grimbergen, Machelen en Zemst hebben andere inschrijvingsvoorwaarden dan Vilvoorde. Geweigerde leerlingen bieden zich aan voor de inschrijvingsdata van Vilvoorde en later komen de elders geweigerde leerlingen zich ook effectief inschrijven. Dat wijst op het belang van de capaciteit in de buurgemeenten.

3. Vlaams beleid versus lokale autonomie

Voor de drie netten in Vilvoorde mag Vlaanderen meer doen om de inschrijfdata dezelfde en de procedures zo eenvormig mogelijk te maken. In een stad waar meer dan 70 percent kinderen van andere origine zijn, is een sociale mix wenselijk. Om die te realiseren is het nodig om gebruik te maken van betere criteria, zoals taal. Criteria moeten daarenboven controleerbaar en transparant zijn, en dus geen verklaringen op eer. Het lokale niveau vraagt meer steun bij de digitalisering. Met Discimus is veel meer mogelijk, onder meer om dubbele inschrijvingen te vermijden. Voorts is er een link met andere databanken, bijvoorbeeld om de criteria te controleren, nodig. Het digitale aanmeldingssysteem wordt best door Vlaanderen geleverd zodat niet elke gemeente moet investeren of een ander systeem hanteert. Voorts blijft Vlaanderen best investeren in de ondersteuning van overleg. De LOP-website met informatie over vrije plaatsen en inschrijvingen kan ook duidelijker en klantvriendelijker. Nu maken vooral professionals er gebruik van. De site is niet gebruiksvriendelijk en onvoldoende geüpdatet. Als het op een paar uur aankomt om een plaatsje te vinden voor je kind, is dat cruciaal.

De Vilvoordse scholen vragen daarnaast dat leerkrachten die net afgestudeerd zijn, kunnen omgaan met, of minstens op de hoogte zijn van de onderwijsbehoeften van superdiverse steden en regio's. Zo zijn heel wat van hen verbaasd over het feit dat er huisbezoeken worden afgelegd. Vlaanderen kan de omgang met diversiteit, die nu eenmaal een realiteit is, beter ondersteunen.

Vlaanderen zou zich beter onthouden van arbeidsintensieve verplichtingen, detailregelingen, en beter niet rekenen op onbestaande lokale middelen. Zo hebben weinig kleine gemeenten of steden geld voor een aanmeldingsregister. Wat Vlaanderen echt niet mag doen is de LOP's laten inkantelen zonder de middelen of ondersteuning te laten volgen. De goede werking van de LOP's hangt af van de rechtstreekse toegang tot de databanken van het ministerie, ook voor de omgevingsanalyses. De SES-werkingsmiddelen gebaseerd op de sociaal-economische status, zijn cruciaal voor Vilvoorde, maar ook voor de andere steden die aan bod komen in deze hoorzitting.

De spreker besluit dat een nieuw Inschrijvingsdecreet geen oplossing zal bieden voor het capaciteitsprobleem. Zonder extra plaatsen blijft het bij het verdelen van de miserie. Een nieuw Inschrijvingsdecreet zal de snelle evoluties op vlak van internationalisering niet tegenhouden. Een nieuw Inschrijvingsdecreet zal het taalprobleem van de leerlingen niet laten verdwijnen. Vlaanderen moet daarin investeren. Een Inschrijvingsdecreet zou wel kunnen helpen om de verschillen in de regio's weg te nemen, om een pedagogisch wenselijke grotere sociale mix, vooral op taalvlak, te bereiken en het zou kunnen helpen de druk op scholen, administratie en stad te milderen.

VII. Uiteenzetting door de heer Marc Hendrickx

1. Het inschrijvingsbeleid in Mechelen

De heer *Marc Hendrickx*, schepen bevoegd voor Onderwijs in Mechelen, vindt de situatie in Mechelen specifiek in die zin dat het LOP van deze centrumstad ook verantwoordelijk is voor heel wat omliggende gemeenten die zelfs niet allemaal in dezelfde provincie gelegen zijn. Deze geografische indeling leidt soms tot uiteenlopende belangen. Daarbij komt nog dat de gebiedsomschrijving van het LOP voor het basisonderwijs en het LOP voor het secundair onderwijs niet dezelfde zijn, ofschoon de samenwerking en verstandhouding tussen de LOP's prima is. Mechelen heeft geen eigen stedelijk onderwijsnet meer en telt 9800 leerlingen in het basisonderwijs en 9900 scholieren in het secundair onderwijs.

2. Indicator- en niet-indicatorleerlingen

Net als andere sprekers wijst de heer Hendrickx erop dat het diploma van de moeder in een verklaring op eer bewezen wordt. Dat is niet controleerbaar wat de deur naar misbruik opent voor zowel ouders als voor scholen. De tweede indicator voor het inschrijvingsbeleid, namelijk het ontvangen van een schooltoelage, creëert eveneens problemen. Ouders waarvan het kind voor het eerst instapt in de kleuterschool, en waarvan er geen oudere broer of zus naar school gaat, kunnen niet bewijzen dat zij een schooltoelage ontvangen. Tevens zijn er doelgroepouders die geen gebruikmaken van hun recht tot het bekomen van een schooltoelage. Daarom suggereert hij om na te denken over de automatische toekenning van rechten, wat uiteraard financiële gevolgen heeft omdat elke rechthebbende dan de toelage krijgt. Een ander denkspoor is het sneller toekennen van de schooltoelage. De thuistaal niet-Nederlands is als indicator geschrapt, terwijl het wel bepalend is, zeker in combinatie met de indicator opleidingsniveau van de moeder en de sociaal-economische status van het gezin. In het schooljaar 2012-2013 sprak 25,6 percent van de Mechelse kleuters thuis geen Nederlands, in het lager onderwijs 26,6 percent en in het secundair onderwijs ongeveer 20 percent. Een suggestie van de onderwijsnetten is het Omnio-statuuut als indicator te gebruiken. Die informatie is beschikbaar en controleerbaar, maar moet op een of andere manier opengesteld worden voor de scholen.

Het LOP-basisonderwijs in Mechelen acht het best dat Vlaanderen de bandbreedte bepaalt, zeker omdat de verschillen tussen Mechelen-stad en de andere deelgemeenten van de LOP-regio groot zijn. In Hombeek, Leest, Heffen, Walem en Muizen zijn er nog vaak 'witte' scholen, een weerspiegeling van de buurt, terwijl Mechelen-stad heel wat concentratiescholen heeft.

Als een bepaald contingent volzet is, worden leerlingen met die kenmerken uitgesteld ingeschreven. Als beide contingenten volzet zijn voor het afsluiten van de voorrangperiode, worden alle uitgesteld ingeschreven leerlingen geweigerd en ontvangen ze een mededeling van niet-inschrijving. Ouders willen zeker zijn en schrijven dus hun kind in verschillende scholen in. Die dubbele inschrijvingen zijn een groot probleem, zowel voor de ouders als voor de school. Het aantal vrije

plaatsen daalt, en de school heeft geen zicht op wie er nu effectief zal instappen. Het creëert een domino-effect in het kader van het wachtregister.

Binnen de LOP-regio bestaat zowel het systeem van aanmelden als het systeem van inschrijven, wat voor problemen zorgt. Als aanmelden en inschrijven op dezelfde datum starten, heeft wie aanmeldt en wacht op bevestiging, slechts een kleine kans om in de scholen waar de inschrijving wel al starten een plaats te vinden. Als de aanmeldingen in bepaalde scholen starten vooraleer elders de inschrijvingen beginnen, bestaat dat kans dat die scholen al vol zitten, wat oneerlijke concurrentie is in de ogen van andere scholen. Daarenboven gebeurt het dat ouders zich aanmelden bij een school, maar ook inschrijven in een of meerdere scholen. Voorts zegt de spreker dat het ordeningscriterium van de afstand tussen het domicilie-adres van de scholier en de school, problemen geeft voor methodescholen, scholen met specifieke pedagogische projecten. Voor enkele Mechelse scholen is dat de reden waarom ze geen gebruik wensen te maken van het aanmeldingssysteem.

3. Samengevat

De heer Hendrickx stelt dat het LOP-basisonderwijs in Mechelen problemen ondervindt door de heterogeniteit van de samenstellende gemeenten. Sommige zijn landelijke gemeenten, en heel wat ondervinden concurrentie van aanliggende gemeenten, vooral door verschillende inschrijfdata. Daarom vraagt het LOP-basisonderwijs vaste data van voorrang- en inschrijvingsperiodes voor heel Vlaanderen. Voorts stelt het LOP-basisonderwijs voor om de indicator van het diploma van de moeder, die toch niet te controleren is, te schrappen, maar de thuistaal niet-Nederlands als indicator terug in te voeren, in combinatie met het diploma van de moeder en het Omnio-statuuut. Dat is zeker belangrijk voor een stad als Mechelen met maar liefst 128 nationaliteiten. De LOP-regio's dienen gekoppeld te worden aan de relatieve aanwezigheid en de opgelegde bandbreedte. Voorts dienen alle scholen ofwel te werken met aanmeldingen ofwel met inschrijvingen. Aanmelden vergt een eenvoudige regelgeving met niet teveel keuzemogelijkheden, wat de kostprijs van het aanmeldingssysteem bepaalt. In Mechelen loopt de prijs op tot in de honderdduizenden euro's. De onderwijspartners van het basisonderwijs binnen het LOP-gebied Mechelen vragen dat de Vlaamse overheid de knoop doorhakt: of iedereen schrijft in, of iedereen meldt aan. Kamperen is geen eerlijke manier om een school te vinden, omdat kampeerders goed geïnformeerd en georganiseerd zijn. Zij hebben een breed netwerk, wat niet altijd het geval is bij doelgroepouders. De relatieve aanwezigheid is de procentuele verhouding tussen het aantal indicatorleerlingen en het totaal aantal leerlingen.

In het secundair onderwijs is de situatie toch enigszins anders. Het LOP voor het secundair onderwijs in Mechelen heeft een andere overlegcultuur met minder concurrentie waardoor de scholen vlotter tot constructieve oplossingen komen. Gelijklopende inschrijfdata zijn voor hen bespreekbaar, maar ze wachten op het nieuwe Inschrijvingsdecreet, waarin ze veel ruimte vragen voor plaatselijke autonomie.

Tot slot stelt de spreker dat de vrije schoolkeuze stopt waar het capaciteitsprobleem begint. Mechelen kent serieuze capaciteitsproblemen, en monitort dat. Ook de heer Hendrickx besluit dat een inschrijvingssysteem geen capaciteitsproblemen kan oplossen.

VIII. Vragenronde

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* heeft hier de sterkste pleidooien gehoord voor investeringen in capaciteit. Dat is volgens het lid van belang voor verdere begrotingsbesprekingen.

De meeste problemen vloeien voort uit de schaarste. Is het niet beter in plaatsen te investeren dan in peperdure computersystemen om de schaarste te beheersen? Het komt erop aan te vermijden dat de problemen van het kleuter- en lager onderwijs verschuiven naar het secundair onderwijs.

Een doel van het Inschrijvingsdecreet is de vrije schoolkeuze garanderen. Als kamperen nodig wordt, primeert het recht van de sterkste, stelt het lid. Ze informeert naar het aantal scholen dat een ouder moet aanduiden bij aanmelding. Kan een ouder die anticipeert op de criteria en hierdoor de eerste en tweede keuze laat bepalen, het systeem niet een beetje manipuleren?

Een tweede doel van het huidige Inschrijvingsdecreet is een sociale mix bewerkstelligen. Dat moet ook zo blijven, benadrukt mevrouw Meuleman. Een zo inclusief mogelijke verbindende samenleving verwezenlijken begint volgens veel deskundigen met desegregatie van het onderwijs. Hebben de inschrijvingssystemen in Antwerpen en in Gent de sociale mix bewerkstelligt? Hoe zou het nog beter kunnen?

Hebben de andere steden evenveel problemen om afspraken te maken met de buurgemeenten als Mechelen? Is een Vlaams afsprakenkader om dergelijke spanningen te vermijden, nodig?

De heer *Koen Daniëls* vraagt hoe het LOP past in de pleidooien voor meer gemeentelijke autonomie. Hij informeert of elke gemeente aparte LOP's heeft voor het secundair en het basisonderwijs. Zijn de gebiedsafbakeningen van de huidige LOP's goed of moeten er afspraken mogelijk zijn in andere regionale omschrijvingen? De indicator buurt zorgt ook voor flink wat problemen omdat ook die grenzen geregeld arbitrair zijn.

Mevrouw *Elke Decruynaere* acht een systeem nodig dat voorkomt dat ouders moeten speculeren. Respect voor de vrije schoolkeuze betekent dat ouders nooit een school die ze absoluut niet willen, toegewezen krijgen. Daarom moedigt de stad Gent ze aan om zoveel mogelijk voorkeurscholen op te geven. Als het systeem ouders die minder scholen opgeven, een grotere kans geeft, zal dat net speculeren in de hand werken, stelt de spreker. Als er enige mogelijkheid is tot manipulatie, zorgt dat voor ongelijke kansen in het voordeel van hoogopgeleide en mondige ouders. Ouders volgen hun hart, geven zoveel mogelijk scholen op en dan wordt gekeken naar objectieve criteria zoals de afstand en de samenstelling van de school. Uiteraard is het uitgangspunt om zo veel mogelijk mensen hun eerste keuze te geven. De motivatie van ouders voor een specifiek pedagogisch project is nooit objectief te meten, en kan volgens de spreker dan ook niet extra meewegen in de beslissingen. Het draagvlak van het systeem staat of valt met transparantie en objectiviteit.

Om de sociale mix te verbeteren, moeten de criteria de juiste factoren wegen en ondubbelzinnig zijn: thuistaal niet-Nederlands, de vooraf vaststelbare schooltoelage enzovoort. Slechts als vooraf duidelijk is of een kind in aanmerking komt voor een schooltoelage, worden kansarme kinderen niet per ongeluk geteld als kansrijk.

In het basisonderwijs hebben de problemen in Gent wel degelijk een effect op omliggende gemeenten. Ongeveer 1500 kinderen gaan in buurgemeenten naar school. Die gemeenten zijn niet geneigd om het gesprek met Gent daarover aan te

gaan, hoewel er wel al enkele pogingen toe waren. Deel uitmaken van het inschrijvingssysteem vinden ze te bedreigend, terwijl het net positief kan uitdraaien. Nu worden buurgemeenten precies overspoeld omdat ze geen deel uitmaken van het systeem, want Gentenaars kunnen zich daar gewoon inschrijven. Aan de hand van de criteria afstand en buurt zou de gemeente de inwoners zekerheid kunnen geven dat ze in hun eigen gemeenteschool terechtkomen.

Zowel voor het basis- als voor het secundair onderwijs valt het grondgebied Gent samen met het werkingsgebied van het LOP. Een dialoog op stadsgewestniveau is het minimum, volgens mevrouw Decruynaere. Voor het secundair onderwijs is het sowieso nodig om het niveau van de stad te overstijgen.

De stad heeft een capaciteitsmonitor voor het basisonderwijs opgesteld, maar niet voor het secundair onderwijs aangezien een op twee Gentse scholieren niet in Gent woont. Voor de toewijzing van de plaatsen zijn andere criteria nodig dan in het basisonderwijs. Als het criterium afstand meespeelt, komen leerlingen uit andere gemeenten er bekaaid vanaf. De stad heeft een centrumfunctie, maar heeft de Vlaamse overheid nodig om de capaciteit te monitoren. Gezien de vele studierichtingen is dat ook heel wat ingewikkelder.

Net omdat de discussies in het LOP gevoerd werden, zijn er in Gent enkele doorbraken mogelijk geweest. Scholen gaan in discussie met het middenveld, waardoor de integratiesector mee aan tafel zit. Dat verbreedt hun kijk en stelt hen voor hun verantwoordelijkheid in een steeds kleurrijker wordende stad. Gent kent een goede traditie van netoverschrijdend overleg. De schepen hoopt voor het secundair onderwijs dat het LOP afspraken kan maken over een aanmeldingssysteem. Als dat niet lukt, zou de Vlaamse Regering kunnen helpen om een duwtje in de rug te geven.

De heer *Claude Marinower* zegt dat het in Antwerpen niet volstaat om een of twee scholen van voorkeur op te geven. Ouders kiezen eerder voor een school in de buurt dan voor een net. Nabijheid is meestal ook de reden om een kind naar een school in een buurgemeente te sturen. Omgekeerd gebeurt het ook dat kinderen uit buurgemeenten in een Antwerpse school terechtkomen, maar dat gebeurt minder vaak. Het LOP-werkgebied is de stad, dus vroeg of laat zal overleg met de buurgemeenten nodig zijn. Daarvoor is een uniform Vlaams beleid welkom. De sociale mix is verbeterd sinds het platform Meldjeaan geïntroduceerd werd, maar het is volgens de schepen niet duidelijk of er ook andere oorzaken zijn.

De stad overlegt heel veel, zowel met het LOP als met andere spelers. Dat is nodig om oplossingen te vinden, maar de schepen wenst daar niet verder op in te gaan om de gesprekken niet te hypothekeren.

De heer Marinower heeft uit de schoolbezoeken geleerd dat Discimus in Antwerpen amper supporters heeft. Ondanks ronkende verklaringen van de vorige minister bevoegd voor Onderwijs over een perfect werkend systeem, is dat zeker in Antwerpen nu, 2 jaar later, niet het geval. Mocht het wel naar behoren functioneren, zou dat de zaken zeker voor heel wat mensen vergemakkelijken, de directies niet in het minst.

De heer *Mohamed Ridouani* zegt dat het werkingsgebied van het LOP voor het basisonderwijs en het LOP voor het secundair onderwijs samenvalt met de grenzen van de stad Leuven. Ze werken goed, maar traag, omdat het LOP terecht streeft naar consensus. In onderwijszaken is soms wat meer snelheid nodig, daarom zou het goed zijn dat Vlaanderen een goed aanmeldingssysteem in heel Vlaanderen invoert. Het LOP onder voogdij van het lokale bestuur plaatsen, zou meer marge geven om de agenda te sturen, zeker met een duidelijk decreet en een algemeen aanmeldingssysteem in de hand. Een sociale mix is lovenswaardig maar moeilijk

te bereiken als het een vrijblijvend streefdoel is. De dynamiek waarmee scholen hun populatie trachten in stand te houden, valt niet te onderschatten. Daarom is het wenselijk te verplichten dat de populatie van een basisschool die van de buurt weerspiegelt. Hij pleit dus voor een algemene procedure maar ook voor wat meer dwingende criteria en regels voor die procedure. Als het aanmeldingssysteem veralgemeend wordt, is meteen het probleem van leerlingenuitwisseling tussen de randgemeenten en de stad van de baan.

De heer *Jo De Ro* zegt dat Vlaanderen de plicht heeft om de demografische prognoses van de SVR, aangevuld door gegevens van de gemeenten, om te zetten in capaciteit. Vlaanderen groeit, vooral in de steden, en dat is een uitdaging voor heel wat beleidsdomeinen de komende jaren.

Voor een goede sociale mix is voor Vilvoorde het opleidingsniveau van de moeder minder relevant dan de thuistaal. De kleuterklas is voor 80 percent anderstalig. Dus zijn er kleuterleidsters die voor een volledig anderstalige instapklas staan, kinderen die meestal thuis niet gesteund worden om Nederlands te leren, niet naar Ketnet kijken of naar de Nederlandstalige bibliotheek gaan. Sportclubs vinden onvoldoende Nederlandstalige coaches. Dus ook daarvan valt geen hulp te verwachten. Daarom moet het onderwijs het anders aanpakken. Kleuterscholen is de meest gekleurde wijken werken niet meer in leeftijdsgroepen, maar in groepen van gemengde leeftijd. De teamleden zijn daarvoor zelf op nascholing gegaan, in hun vrijetijd, met eigen middelen. Het kritisch oordeel van de heer De Ro over de pedagogische begeleiding zijn op zulke ervaringen gestoeld: leerkrachten voelen zich te weinig gesteund terwijl de begeleidingsdiensten toch heel wat middelen krijgen.

Voor een betere sociale mix kijkt Vilvoorde met veel belangstelling naar wat School in zicht gepresteerd heeft in Lokeren en in Antwerpen. Ook Gent heeft goede initiatieven. De middelen komen echter uit het Stedenfonds, waar Vilvoorde niet uit kan putten. Spanningen met buurgemeenten zijn geen persoonlijke kwesties. Als de Rand op Brussel begint te lijken, mag de regelgeving niet achterblijven. De spreker denkt dan niet alleen aan een gemeenschappelijk inschrijfmoment, maar ook aan gelijke alternatieve pedagogische begeleidingsmogelijkheden zoals van VVB.

In de grotere steden vallen de LOP-werkingsgebieden samen met de stadsgrenzen. In Vilvoorde is dat zo voor het kleuter- en het lager onderwijs, maar niet voor het secundair waar het LOP ook Machelen en Grimbergen omvat. Zelfs een dag verschil in inschrijfmoment, kan heel wat overbodige en contraproductieve spanning meebrengen. Alle energie moet naar de kinderen gaan en niet naar de procedures. Lokaal maatwerk moet mogelijk zijn, maar basisrechten kunnen toch moeilijk verschillen, besluit de heer De Ro.

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, dankt alle sprekers voor hun boeiende toelichtingen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Koen DANIËLS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
aso	algemeen secundair onderwijs
BHG	Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
bso	beroepssecundair onderwijs
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	gelijke onderwijskansen
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming vuluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving)
LOP	lokaal overlegplatform
OCB	Onderwijscentrum Brussel
SES	sociaal-economische status
SVR	Studiedienst van de Vlaamse Regering
tso	technisch secundair onderwijs
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent
VVB	Voorrangsbeleid Brussel